

Question what you get. Media education to fight Disinformation

Qyourself proiektuan
diseinatutako materialak
ezartzeko prestakuntza-
ikastaroa 2025/04/08

Co-funded by
the European Union

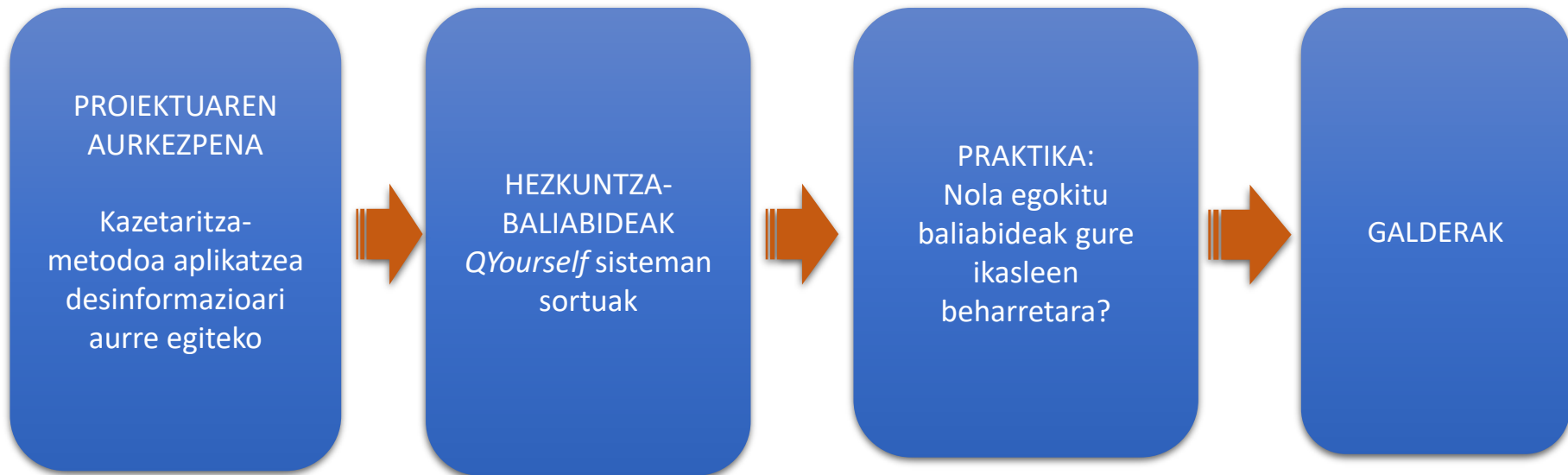

HELBURUAK

1. Proiektua ezagutzea: kazetaritza-metodoetatik ikastea, informazioa kritikoki irakurtzeko eta desinformazioari aurre egiteko.
2. Proiektuan diseinatutako materialak ezagutzeko, erabili ahal izateko.
3. Ikasleekin lan egiteko ikaskuntza-egoerak erabiltzea.
4. Materialak ikasleen ezaugarrietara eta premietara nola egokitu hausnartzea, eta behar diren egokitzapenak egitea.

Gaur ikasiko dugu...

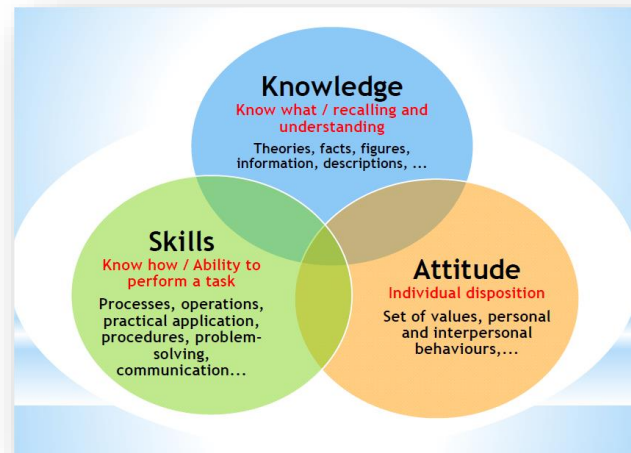

Gure hezkuntza-testuingurua: gaitasunetan oinarritutako irakaskuntza-ikaskuntza

- Hezkuntzaren eremuan, konpetentzia bat edozein pertsonak bizitzan dituen arazoak eta erronkak konpontzeko duen gaitasuna da.
- Gaitasuna izateak esan nahi du gai izatea aurretik ikasitako eta entrenatutako kontzeptuzko ezagutzak, prozedurak eta jarrerak eraginkortasunez integratzeko eta aurrera eramateko gai dela.

Zabala, A. eta Arnau, L. (2008): Nola ikasi eta irakatsi gaitasunak. Bartzelona: GRAÓ, 13. or.

Gure ezagutzak, trebetasunak, jarrerak eta balioak integratzeko eta aplikatzeko gaitasuna, egoera errealetan aurkitzen ditugun arazoei aurre egiteko.

Ikaskuntza-egoerak

Zer da Ikaskuntza-egoera bat?

- Jarduera konplexua da, nolabaiteko zailtasun-maila izan behar du (ikasleen ezaugarrietara egokitutako erronka).
- Ez dago erronkari aurre egiteko modu bakarrik, eta, beraz, plangintza eta ikerketa behar dira.
- Ikasleek beren ezagutzak eta trebetasunak integratu eta Aurrera eraman behar dituzte, egoera errealei erantzuteko edo aurre egiteko (gaitasunak).
- Egoera konplexuak eta esanguratsuak proposatu behar dizkiegu ikasleei, behar dituzten gaitasunak erabiliz ebatz ditzaten, dakitena eta ez dakitena identifikatzeko gaitasuna izan dezaten, baita erronkari erantzuteko eta aurrera eramateko behar dutena identifikatzeko gaitasuna ere.
- Helburua: ezagutzak integratzeko eta egoera berri eta desberdinetan aplikatzen ikasteko gaitasuna garatzea.

EZAUGARRIAK:

- .Egoera konplexuak
- .Egoera errealak
- .Egoera esanguratsuak:
  - .Beraien interesekin erlazioan
  - .Ezagutza mailara egokituak
  - .Egoera batetara zuzenduak
  - .Disziplinartekoa kontuan daukate
  - .Dakitena eta ikasteko falta zaiena neurtzeko egokia
- .Egitekoak
- .Askatasuna bukaerako emaitzan

Kazetaritza-metodoa aplikatzen den Ikaskuntza-egoera baten adibidea

1 Lehenik eta behin, gure ikasleentzat ahalik eta **ERRONKA** errealistena izan daitekeen egoera batean pentsatu behar dugu, egin beharreko jarduerak esanguratsuak eta erabilgarriak izan daitezten. Erronka aldatu egingo da gure ikasleen ezaugarrien arabera (interesak, premiak, adina eta heldutasuna, etab...)

ADIBIDEA: Bigarren hezkuntzarako diseinatutako ADIBIDEA:

Ikasleak klima-aldaketaren aurkako aktibismoaren gaia lantzen ari dira, eta norbaitek ikasgelan esaten du gazteen artean mezu bat biralizatu dela sare sozialetan. Mezuak eragina du eskolan egiten ari diren lanean. Batzuek sinesten dute, beste batzuek ez, baina guztiak kezkatzen ditu ondorioak, eta desinformazioa nola kudeatu jakin nahi dute.

Erronka bat Artearen Historiako geletan...

Gure lanaren xede da ikasleen errealitatetik gertuen dagoen ERRONKA bat dakarren egoera bat proposatzea, burutuko dituzten jarduerak esanguratsuak izan daitezzen. Gure ikasleek, eguneroko bizitzan zerbait erabilgarria ikasteko aukera emango dien egoera gisa identifikatu behar bait dute.

Artearen Historiako klasean planteatutako egoera baten ADIBIDEA: antzinako Erromari buruz hitz egitean, irakasleak Octaviok (etorkizuneko enperadore izango den Augusto) bere aurkari Marco Antonioren aurka, Julio César-en konfiantzazko komandanteetako baten aurka, zuzendu zituen izena zikintzeko kanpainak aipatzen ditu.

Erroma errepublikanoan, gerra zibil batek aurre egin behar zien Octaviori, Julio César jeneral handiaren seme adoptatzaileari eta Marco Antonioren aurka. Gerra-garaipen garrantzitsuak funtsezkoak ziren gerra irabazteko, baina Octaviok bazekien herriaren laguntza behar zuela gobernari gisa arrakasta lortzeko.

Babes publiko hori lortzeko, Octaviok albiste faltsuen kanpaina bat jarri zuen abian Marco Antonioren aurka. Adierazi zuenez, Marco Antoniok abentura bat zuen Cleopatrarekin, Egiptoko erreginarekin, eta ez zituen balio erromatar tradizionalak ordezkatzen, hala nola fideltasuna eta errespetua. Horregatik, ahalordea egikaritzeko eskumenik ez zuela adierazi zuen.

Octaviok poesiaren eta txanponetan inprimatutako esloganen bidez helarazi zion bere mezua publikoari. Txanponak jendearen artean ibiltzen ziren, eta horrela mezua zabaltzen zen, egungo buluak sare sozialen bidez zabaltzen diren modu berean.

Zortzigarrenik, gerra irabazi zuen eta Erromako lehen enperadore bihurtu zen, 40 urte baino gehiagoz gobernatuz.

Ikasle batzuek iraganeko propagandaren eta sare sozialetako politikariei izen ona kentzeko egungo kanpainen arteko paralelismoari buruz hitz egin dute, eta gaur egungo adibideak aipatzen hasi dira. Irakasleak akusazio faltsuei, horien ondorioei eta desinformazioari heltzeko moduari buruzko eztabaida bat antolatuko du ikasgelan. Azkenean, ikasleek gai honetan sakontzea erabaki dute, hurrengo aldirako horrelako mezuei aurre egiten ikasteko.

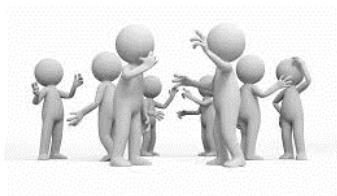
Izena zikintzeko kanpaineekin lotutako gezurren bi adibide

2 Goian aipatutako bi kasuek desinformazioaren adibideak erakusten dituzte, eta, beraz, EZTABAIDA bat antolatzeko aukera ematen dute:

- *Zein da desinformazioaren arazoa?*
- *Zein ondorio ditu?*
- *Zergatik da garrantzitsua aurre egitea?*

ZER EGIN DEZAKEGU
HORRI DAGOKIONEZ?

Ikasleriak proposatu ez badu, irakasleak iradokiko die informazioaz arduratzen diren profesionalengan, kazetariengan, pentsatzeko. Eta haiengandik ikasten saiatzen bagara?

Kazetari gisa → Gatekeeperrak bezala pentsatzea

Komunikazioaren teorian, *gatekeeperak* sarbidea kontrolatzen du, hau da, hedatu aurretik informazioa iragazteko prozesua egiten du.

Bururatzen al zaizue zuen ikasleei proposa diezaiekezuen erronkarik?

3

- Proiektu honetan diseinatutako materialak gure ikasleei kazetari gisa pentsatzen laguntzeko pentsatu dira. **5 modulu** prestatu ditugu, kazetarien lanaren eta gaitasunen bitartez ikasleak hasieran planteatutako erronkari aurre egiteko gai izan daitezen gidatuko gaituztenak.
- Denbora erabilgarriaren eta ikasleen ezaugarrien arabera, irakasleek proposatzen ditugun **hezkuntza-baliabideen artean aukeratu** ahal izango dute zein jarduera landuko dituzten ikasleekin.
- Materialak **pixkanaka aurrera egiteko** diseinatu dira, eta, beraz, proposatutako ordenari jarraitzea gomendatzen da.
- 5 hezkuntza-baliabideak eta horien ikaskuntza-eremuzak taula honetan aurkezten dira. Buruan duzun erronka kontuan hartuta, zein izango lirake baliabide egokienak hori konpontzeko?

4 Hezkuntza-baliabideak (OER)

Ikaskuntzaren emaitzak

Informazio-iturriak identifikatzea eta egiaztatzea

- Gaiak dokumentu-iturriekin lotzen ditu.
- Iturrien fidagarritasuna eta kalitatea zorrotz ebaluatzen ditu.
- Bilatu, hautatu eta iturriak berreskuratu.
- Ordezko iturriak bilatzen ditu.

Informazio-elementuak ulertzea eta bereiztea

- Ezagutza teorikoak aplikatzen ditu kasu zehatzetan.
- Testu baten informazio-elementuak ebaluatzen ditu.
- Albisteen indarguneak eta ahuleziak ezagutzen ditu.
- Web-informazioa hierarkizatu eta lehenesten du.
- Testuak modu kritikoan kontsumitzen ditu.

Itxuraz informatiboa den mezu bat aztertzea

- Mezuaren igorlea eta informazio-iturria bereizten ditu.
- Iturri baimenduak eta fidagarriak identifikatzen ditu.
- Informazioa egiaztatzearen garrantzia ulertzen du.
- Informazio-iturrien balioa balioesten du.
- Informazio-iturri baten garrantzia eta egokitasuna aitortzen ditu.
- Itxuraz informatiboa den mezu batean iritziak hautematen ditu.

Iritzi-informazioa bereiztea

- Informazio- eta iritzi-testuak bereizten ditu.
- Iritzi-genero desberdinak identifikatzen ditu.
- Testu baten informazio-elementuak ebaluatzen ditu.

1. modulua

Exercise 2.1: Classifying information sources (1)

Presented a document for the treatment of smokers

Many still refer to smoking as a "habit." This diminishes its true importance: it is a disease, and as such, it should be treated.

To address this, a document was presented this week with the aim of ensuring that anyone who wants to quit smoking receives healthcare support.

The idea is to identify the millions of smokers in Spain and offer them help to combat the leading cause of preventable premature death. Thousands of people die in Spain due to tobacco, and millions more around the world.

Classification table	Type
Presented a document	Unknown Documentary Primary Unauthorized Irrelevant Non pertinent
Many still refer to smoking as a "habit":	Unknown Personal Non-organizational (particular) Unauthorized Irrelevant Non pertinent
A document was presented	Unknown Documentary Primary Unauthorized Irrelevant Non pertinent
...	More elementary or basic Qs, if necessary
...	Source: Qyourself

2. modulua

EXERCISES

Identification of Simple or Elemental Qs

The best way to identify the elemental Qs is to rely on their syntactic markers. That is, to perform a morphosyntactic analysis of each sentence. However, this can be complicated for certain groups. Therefore, **honoring** the name of the project: **Qyourself**— this phase can be substituted by asking about the **elemental Qs** in each sentence.

The Signs of Elemental Questions	
➤ What:	Involves the events, actions, and ideas being reported.
➤ Who:	Refers to all the characters appearing in the news.
➤ Whom:	Indicates who is affected by the content.
➤ When:	Places the action in a specific time.
➤ Where:	Defines the space where the events take place.
➤ How much/many:	Indicates the quantity or quantities of the elements being reported.

Source: Qyourself

This method is by no means the most exhaustive, and it can lead to misunderstandings by overlapping, repeating, or mixing possible answers. However, it is simpler than resorting to a morphosyntactic analysis.

Example: Search for elementary Qs

"According to the World Health Organization (WHO), smoking is one of the leading causes of preventable death in the world, responsible for more than 8 million deaths each year"

What:	smoking (is one of the leading causes of preventable death)
Who:	the World Health Organization (WHO)
Whom:	---
When:	each year
Where:	in the world
How much/many:	more than 8 million

More elementary or basic Qs, if necessary

Source: [BBC](#), [The Guardian](#), [The New York Times](#) & Qyourself

3. modulua

PHASE 2: The importance of being able to verify the information conveyed in a message

QUESTION: What makes the citizen John Smith a reliable source of information?

In this case, citizen John Smith becomes a reliable source of information because he has included the primary and authorized source (the Ministry's statement) in his message. The recipient can verify that what John Smith is communicating is true by directly (with a click) accessing the source of the information. Citizen John Smith, and of course the Ministry, are the most reliable sources here, ahead of the media outlet The Truth and the renowned sociologist from your university, because they still do not include the source of the information in their respective messages.

The goal in this second phase of the exercise is to delve into the concept of **verification**, the fundamental pillar upon which the credibility of any informative message is built. Verification of information is a process used in journalism—and in academia—to check the accuracy, validity, and reliability of the data and information obtained. Verifying is a key act in quality journalistic production, as it helps filter out false or misleading information and ensures the integrity of publications.

Remember: Information that cannot be verified indicates a lack of reliability and credibility.

4. modulua

Exercise 4.2: Manipulated text (1)

The original informative text has been manipulated by including judgments or opinions against the approval of the bill (highlighted in red). This serves as an opportunity to explain why an ostensibly informative message that disguises opinion within it should not be trusted (remember: a news piece must be neutral, as objective as possible, and should always avoid adjectives). It is worth noting that high-quality journalistic outlets always clearly differentiate between these genres. Conversely, disinformation often circulates through different channels (mainly social networks and messaging apps), where opinion is disguised as information, hence the message has been adapted to these types of platforms.

The German Bundestag approved on Friday **the controversial law project** proposed by German Health Minister Karl Lauterbach to legalize cannabis consumption, despite strong criticism from experts, the opposition, and even within Chancellor Olaf Scholz's ruling coalition, comprised of the Social Democrats (SPD), the Greens, and the Free Democrats (FDP). With this **regrettable** measure, set to take effect on April 1, the German coalition advances a **dangerous project that will jeopardize the health of thousands of German citizens.**

Source: Author's own work

Exercise 4.3: Manipulated text (2)

5. modulua

IKASKUNTZA-EGOERA (aurreko baliabideak aplikatzen dira)

Oinarrizko galderak bilatuz (5Ws+1)

Activity 1: Search for elementary Q 's

Each group should read carefully the message they are analysing and identify the elementary Qs in it. •

What:

Who:

Whom:

When:

Where:

How

much/many:

Once you have identified the elementary Qs, answer the following questions:

- Ask yourself about the absence of elementary Qs: should they be present or not?
- Question the relevance and accuracy of the elementary Qs.
- Mark the sources in the elementary Qs and pay special attention to their relevance.

Source: Qyourself

Iturria eta igorlea bereiztearen garrantzia

Activity 2: Distinguishing between sender and source

The objective of this educational resource is for your students to learn to differentiate between the **sender of a message** and the **source of information** (Phase 1); to understand the **need to verify the information** they receive (Phase 2); and to learn to **assess the relevance and appropriateness of a source** based on the information it provides in the message (Phase 3).

PHASE 1: SENDER vs. SOURCE

Before starting the exercise, it is worth recalling that the sender of a message and the source of information are not the same, although they may sometimes coincide. In this sense, the sender is the person or entity that transmits the message, while the source of information is the origin of the content used by that sender to craft their message. During the exercise, we will delve into some of these basic concepts—key notions to keep in mind before accepting any supposed information as true.

To achieve this, we will use the communication and journalism theories studied so far and progressively apply them to the analysis of a message circulating on a well-known social network—one of the main channels through which misinformation flows today. It is time for you to start thinking like journalists...

It is important for students to ask themselves two key questions during the analysis of the message:

What information does it contain?
Who is issuing it?

Remember: *The sender of the message is not the same as the source of the information.*

We can trust the senders of information who have the competence and legitimacy (authority) to issue this type of information. In those cases they are both the source of the information and the sender of the message.

HOWEVER: There may be several senders of information, but not all of them include the legitimate and authorized source in the supposed information they provide, and thus we cannot verify it directly. In those cases we should question the accuracy of the information.

Remember: *Without a LEGITIMATE source in the information, the information may lack value.*

- ✓ Informazioa egiaztatzearen garrantzia
- ✓ Iturri baten garrantzia eta egokitasuna baloratzen ikastea
- ✓ Iturria eta igorlea bereiztea

Zein informazio dauka mezu honek? Nor da igorlea?

Mezu batean jasotako informazioa egiaztatzea

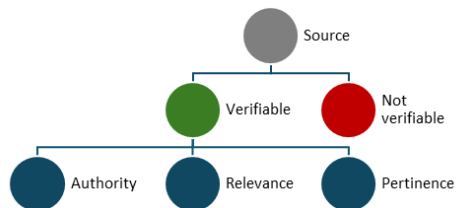
Activity 3: Verifying the information conveyed in a message

What makes a person or organisation a reliable source of information?

A RELIABLE source of information is one that includes the primary and authorized source in a message. The recipient can verify that what is being communicated is true by directly (with a click) accessing the source of the information.

The goal in this second phase of the exercise is to delve into the concept of VERIFICATION, the fundamental pillar upon which the credibility of any informative message is built. Verification of information is a process used in journalism—and in academia—to check the accuracy, validity, and reliability of the data and information obtained. Verifying is a key act in quality journalistic production, as it helps filter out false or misleading information and ensures the integrity of publications.

Remember: Information that cannot be verified indicates a lack of reliability and credibility.

Zerk eragiten du erakunde edo pertsona bat informazio-iturri fidagarria izatea?

- ✓ Lehen mailako iturria eta baimendua jartzea
- ✓ Informazioaren zehaztasuna, baliozkotasuna eta fidagarritasuna egiaztatzea (egiaztapena)

Aztertzen ari garen mezuen informazio-iturriak fidagarriak al dira?

Aginpidea, garrantzia eta egokitasuna

Activity 4: Recognizing the authority, relevance, and pertinence of an information source in a message

What makes a source of information PERTINENT?

Remember: *For an information source to be pertinent, it must be authorized, and its message must be relevant (Pertinence = Authority + Relevance).*

What makes a person or organisation a reliable source of information is their competence and LEGITIMACY (AUTHORITY) to speak on the topic at hand. (You can consult the OER: *Learn how to identify and check sources of information*)

Source: Qyourself

- ✓ Pertsona edo erakunde batek dagokion gaiari buruz hitz egiteko duen gaitasuna eta legitimitatea (autoritatea) dira informazio-iturri egokiak.

Mezu horiek informazio-iturri egokiak al dituzte?

Iritzia eta informazioa bereiztea

Activity 5: Distinguishing information from opinion

Explain whether this message qualifies as news (justify your answer).

REMEMBER:

- Opinion disguised as information biases the news and steers us toward a particular viewpoint. Distinguishing information from opinion is crucial, as those who spread misinformation often mask opinions as verified information, presenting something as news when it is not.
- A news piece must be neutral, as objective as possible, and should always avoid adjectives. An ostensibly informative message that disguises opinion within it should not be trusted. It is worth noting that high-quality journalistic outlets always clearly differentiate between these genres. Conversely, disinformation often circulates through different channels (mainly social networks and messaging apps), where opinion is disguised as information.
- Opinion itself is not negative but must be clearly identified as such so the audience can easily recognize it. High-quality journalistic outlets always label opinions as such, ensuring readers, listeners, or viewers understand that these are opinions and not information.

- ✓ Albistek neutralak eta ahalik eta objektiboak izan behar dira.
- ✓ Ez lukete adjektiborik erabili behar.
- ✓ Kalitatezko kazetaritza-komunikabideek beti identifikatzen dituzte iritzi horiek esplizituki.

**Berritza har daitezke
mezu horiek?**

4

Ikasleek proposatutako jarduera guztiak amaitu ondoren, jasotzen duten desinformazioari buruzko ERABAKI INFORMATUAK hartzeko gai izan beharko lukete. Proposatu ditugun adibideen kasuan,

Zein erantzun emango diote biral bihurtu den mezuari?

Nola jokatuko dute mezu honekin?

También en redes sociales se hizo viral [un contenido](#) que recogía unas supuestas declaraciones de la alcaldesa de Barcelona, Ada Colau, asegurando que "implantar un toque de queda masculino por la noche puede ser positivo para Barcelona".

Pero, [como ya te explicamos](#), es un bulo: las declaraciones son falsas y el contenido procede de una cuenta que suplanta la identidad del periódico El País. Nos damos cuenta de ello, al fijarnos en el handle (el nombre que sigue al @) de la cuenta que publicó estas supuestas declaraciones, que no coincide con el oficial -y verificado- de El País.

No, este tuit sobre unas supuestas declaraciones de una asesora de Irene Montero sobre nacionalizar "a todos los inmigrantes" para evitar "noticias de violaciones a manos de extranjeros" no es de El Mundo: es una cuenta autodenominada parodia

No, este vídeo de Isabel Díaz Ayuso inaugurando la “Escuela Infantil Duque de Feria” no es cierto

No, este vídeo de Isabel Díaz Ayuso inaugurando la “Escuela Infantil Duque de Feria” no es cierto

Publicado 7 mar 2023, 12:27:34

Actualizado 23 may 2023, 13:40:00

Claves

- Circula un vídeo de la presidenta de la Comunidad de Madrid, Isabel Díaz Ayuso, en la inauguración de una supuesta Escuela Infantil llamada 'Duque de Feria', pero es un bulo
- Estas imágenes fueron grabadas en la inauguración del nuevo edificio del Ayuntamiento de Tielmes (Madrid), en abril de 2022
- El usuario que ha difundido este vídeo en Twitter es una parodia de la cuenta oficial de Ayuso, de la que ya hemos advertido en *Maldita.es* en otras ocasiones

“Nueva Escuela Infantil Duque de Feria”. Este es el espacio que habría inaugurado la presidenta de la Comunidad de Madrid, Isabel Díaz Ayuso, según los [contenidos](#) que se están difundiendo en redes sociales. Pero **es un bulo**: se trata de un montaje difundido por una cuenta parodia de la representante del Partido Popular (PP).

Hezkuntza formalaren esparruko ikaskuntza-egoera batean, ikaskuntza-prozesuari zentzua emango dion eta AZKEN PRODUKTU bat sortzera eramango dituen helburu bat izan beharko lukete ikasleek. Kasu honetan, produktua honelakoa izan daiteke:

- Biral bihurtu den mezuari buruz hartzen duten erabakia.
- Dekalogo edo infografia bat sortzea, desinformazioaren arriskuei buruz eta horiei aurre egiteko moduari buruz kontzientziatzeko.

Irakasleek azken produktua proposatuko dute, edo ikasleek beraiek erabaki dezakete, baina, nolahi ere, hasierako erronkari erantzun bat eman behar zaio (buluekin nola jokatu, jasotzen dugun informazioarekiko jarrera kritikoa nola garatu, desinformazioa nola detektatu eta horri nola aurre egin... erabaki informatu bat hartzeko).

M MALDITA.ES
PERIODISMO PARA QUE NO TE LA CUELEN

Eskerrik asko zuen arretagatik!

Zalantzarik baduzue, jar zaitezte gurekin harremanetan:

Kazetaritza-taldea

mariajose.cantalapiedra@ehu.eus

franciscojavier.martinez@ehu.eus

Hezkuntza-taldea

amaia.lamikiz@ehu.eus

dorleta.apaolaza@ehu.eus

yourself

Question what you get. Media education to fight Disinformation

Erasmus+: Key Action 2, Cooperation partnerships in adult education

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Project Number: 2023-1-ES01-KA220-ADU-000153626

Co-funded by
the European Union